

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВІДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ня сфери природокористування також вносить деструктив у здійснення владними інституціями ефективної національної еколого-економічної політики. Урахування міжнародного досвіду регулювання сфери природокористування сприятиме формуванню дієвого інституціонального простору взаємодії міжнародних організацій природоохоронного характеру та урядів окремих держав з метою узгодження як глобальних, так і регіональних пріоритетів охорони навколо-лишнього середовища, особливо гарантування екологічної безпеки соціально-економічного розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Хвесик М.А., Голян В.А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів: [монографія] / М.А. Хвесик, В.А. Голян // – К.: Кондор, 2007. – 480 с.
2. Андрощук І.В. Аналіз міжнародного досвіду застосування економічних важелів для здійснення екологічної політики в Україні / І.В. Андрощук // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія: Наук. зб. / Відп. редактор В.К. Хільчевський. – Київ – Луцьк: РВВ Луцького ДТУ, 2012. – Т. 4. – С. 13–17.
3. Павленко О.О. Урахування екологічних та природоохоронних податкових надходжень у економічних розрахунках / О.О. Павленко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». – 2001. – №2. – С. 9–12.
4. Хвесик Ю.М. Досвід реалізації організаційно-економічного механізму управління природокористуванням в США / Ю.М. Хвесик // Регіональна економіка. – 2001. – №1. – С. 140–146.
5. Герасимчук З.В., Вахович І.М., Голян В.А., Олексюк А.О. Трансформація інституціонального механізму природокористування в умовах глобалізації: екологічні імперативи та системні суперечності: [монографія] / З.В. Герасимчук та ін. – Луцьк: Надстир'я, 2006. – 228 с.
6. Царенко О.М. Фінансово-організаційні проблеми забезпечення сталого розвитку / О.М. Царенко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». – 2001. – №2. – С. 9–12.
7. Буркинський Б., Галушкіна Т. Глобалізація економіки та національна екологічна доктрина // Б. Буркинський, Т. Галушкіна // Економіст. – 2002. – №9. – С. 20–23.
8. Рогач С.М. Оподаткування використання природних ресурсів аграрної сфери як засіб екологізації господарської діяльності / С.М. Рогач // Розвиток аграрного підприємництва: тенденції і перспективи: матеріали IV Міжнар. наук.–практ. конф. молодих учених (у заочній формі) / редкол.: Ю.О. Лупченко [та ін.]. – К.: ННЦ IAE, 2012. – С. 281–285.

УДК 331.101.3 (477.83)

О.П. АМБРОСЕНКО,

к.е.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, Міжрегіональна академія управління персоналом

Механізм державної підтримки сільськогосподарських підприємств

У статті проведено діагностику стану розвитку сільськогосподарських підприємств. Виявлено основні детермінанти, що впливають на господарсько-економічну діяльність сільськогосподарської виробничо-економічної системи. Запропоновано механізм державної підтримки, який ґрунтуються на реалізації наведених заходів на макро-, мезо-, мікрорівні.

Ключові слова: детермінанти негативного впливу, сільськогосподарські підприємства, механізм державної підтримки.

А.П. АМБРОСЕНКО,

к.э.н., доцент кафедры теоретической и прикладной экономики, Межрегиональная академия управления персоналом

Механизм государственной поддержки сельскохозяйственных предприятий

В статье проведена диагностика состояния развития сельскохозяйственных предприятий. Выявлены основные детерминанты, влияющие на хозяйственно-экономическую деятельность сельскохозяйственной производственно-экономической системы. Предложен механизм государственной поддержки, основанный на реализации приведенных мероприятий на макро-, мезо-, микроуровне.

Ключевые слова: детерминанты негативного воздействия, сельскохозяйственные предприятия, механизм государственной поддержки.

O.P. AMBROSENKO,

Ph.D., assistant professor of theoretical and Applied Economics Interregional Academy of Personnel Management

Mechanism of state support to agricultural enterprises

In the article the diagnosis of the situation of agricultural enterprises. The basic determinants that affect business and economic activities of agricultural production and economic system. The mechanism of state support, based on the implementation of the following measures at the macro, meso, micro levels.

Keywords: determinants of the negative impact, the farms, the mechanism of state support.

Постановка проблеми. Специфічним сектором економіки залишається аграрна галузь, що характеризується залежністю сільськогосподарських підприємств як від природно-кліматичних умов, так і від державного субсидування. Сезонність виробництва та відсутність постійних доходів призводять до того, що сільськогосподарська виробничо-

економічна система є найбільш відсталою в техніко-технologічному і уразливою у фінансово-економічному аспекті компонентою реального сектору економіки. В той же час рівень сільськогосподарського виробництва безпосередньо впливає на стан продовольчої, енергетичної безпеки держави і соціальну стабільність, що обумовлює розробку дієвого

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

механізму державної підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Стратегічним імперативом сучасного розвитку економіки є державне регулювання сільськогосподарських підприємств. Представленій проблематиці приділяють велику увагу відомі вчені, серед яких слід відзначити З.С. Варналій, М.Я. Дем'яненка, Н.В. Зінченко, Е.М. Золотнікову, Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка, Г.П. Пасемко, І.В. Прокопу, П.Т. Саблука, О.М. Супруна, В.Г. Ткаченка.

Мета статті. Ураховуючи наукові напрацювання, виявлено необхідність проведення системно-критичного аналізу розвитку сільськогосподарських підприємств та розробки механізму їх державної підтримки на макро-, мезо- та мікрорівні.

У статті імплементовано загальноприйняті економічні методи, зокрема метод експертного оцінювання «Дельфі», теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття сутності та виявлення основних тенденцій. Теоретичним і методологічним базисом стали наукові дробочки вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативно-правові документи з питань державного регулювання соціально-економічного розвитку сільськогосподарських підприємств та статистичні дані.

Виклад основного матеріалу. Сучасні формах глобалізованих викликів актуалізують проблему підвищення ефективності державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції, яка повинна бути не просто дієвою з погляду показників економічної та соціальної ефективності, а й стимулювати становлення України як аграрної держави. Тому домінантну роль відіграє такий інструмент впливу на розвиток суб'єктів економіки, як ефективна державна політика підтримки сільськогосподарських підприємств.

Деякі вчені вважають, що у питаннях державного регулювання не може бути одного рішення раз і назавжди, оскільки це залежить не тільки від політичних та економічних чинників, а й від фактора часу, рівня забезпечення продовольчої безпеки країни, ефективності застосування різноманітних механізмів, готовності інституційної системи [4, с. 45].

У світову практику імплементовано такі шість методів державного впливу на ринкове середовище:

- 1) антимонопольна політика;
- 2) стимулювання конкуренції;
- 3) регулювання, яке дозволяє спеціальним органам стежити за цінами, обсягами виробництва;
- 4) державна власність на монополії;
- 5) контроль цін на більшість товарів та послуг;
- 6) податки.

Перші три засоби є основою державної політики у розвинених країнах. Останні три підходи характерні для держав, що розвиваються. Ґрунтуючись на твердженні П. Самуельсона, можна зробити висновок, що методи регулювання сільськогосподарських підприємств використовуються переважно у слаборозвинутих країнах, а методи підтримки та стимулювання – у стабільних та високо розвинутих державах [8, с. 184].

Провідні експерти наголошують [3], що за нинішніх геополітичних та економічних умов драйвером економічного зростання може стати аграрний сектор з огляду на перспективи розширення експортної географії збуту продукції. Завдяки відкриттю європейського ринку для українських товарів та ска-

суванню ввізних мит можна очікувати зростання обсягів експорту сільськогосподарської продукції до ЄС. Значна частина продукції сільськогосподарських товаровиробників сертифікована в Європі. Проте основним деструктивним чинником, як і у випадку з промисловим виробництвом, є сировинна спрямованість експорту, однак при оптимістичному сценарію розвитку на перспективу структурність експорту може змінюватись.

Формування ефективних регуляторних механізмів аграрного сектору економіки передбачає визначення чітких цілей, обґрунтування та використання системи відповідних критеріїв. Загалом, світові тенденції демонструють, що домінантним базисом аграрної зовнішньоторговельної політики економічно розвинених країн є державна підтримка аграрного сектору в контексті різних дотацій, субсидій і пільг.

У деяких країнах державні фінансові вкладення в сільське господарство в 1,5–2 рази перевищують ринкову вартість його продукції. Державна підтримка сільського господарства та харчової промисловості сприяла значному збільшенню виробництва продовольства у країнах, що на цей час є його найбільшими експортерами – у США, Канаді, країнах ЄС [10]. Сума витрат на агропродовольчу політику в національному бюджеті не є кількісним індикатором рівня підтримки сектору. Для оцінювання рівня результативності державного регулювання сільського господарства та ефективності державної підтримки у світовій практиці використовують певні показники.

Наразі існує два методологічних підходи до визначення рівня внутрішньої підтримки агропродовольчого сектору країни – Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) (здійснє оцінювання та порівняння національних політик у сфері агропродовольства) та Світової організації торгівлі (здійснє контроль над зобов'язаннями країн-членів СОТ щодо зниження рівня підтримки). ОЕСР оцінює ефективність державної підтримки у розрізі отримувачів трансферів (виробник, споживач чи сектор загалом), а СОТ – класифікує заходи внутрішньої підтримки на ті, що чинять деструктивний вплив на виробництво і торгівлю, тобто впливають на обсяги виробництва і ціни у такий спосіб, що це призводить до неефективного використання ресурсів, та ті, що не впливають на виробництво і торгівлю. Відповідно до цього критерію всі заходи державної підтримки умовно поділені на скриньки: зелену, блакитну, жовту та червону.

До «зеленої скриньки» відносять заходи внутрішньої підтримки, які не впливають на виробництво і торгівлю сільськогосподарською продукцією, а отже їхні обсяги фінансування не підлягають скороченню (кошти на вдосконалення інфраструктури, страхування врожаю, охорону навколошнього середовища, наукові дослідження тощо) [7]. Заходи «блакитної скриньки» також не підлягають скороченню. До них відносять програми з обмеження перевиробництва сільськогосподарської продукції (не більше 85% від виробництва), а саме виплати на фіксовані сільськогосподарські площи або поголів'я. Заходи «жовтої скриньки» є предметом зобов'язань щодо скорочення обсягів бюджетної підтримки. Максимально допустимий рівень підтримки розраховується як середньорічна величина фактичних витрат на заходи «жовтої скриньки» впродовж останніх трьох років. Мінімально дозволена підтримка *de minimis* становить 5% від вартості продукції сільгospвиробництва для розвинених країн та 10% для країн,

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

що розвиваються. До «червоної скриньки» відносять заходи з експортного субсидування. СОТ забороняє застосовувати експортні субсидії, крім тих, які зафіксовані в переліку зобов'язань країни [6]. Одним з базисних компонентів реального сектору економіки України, що має потужний експортний потенціал, є сільськогосподарське підприємство.

Сільськогосподарські підприємства – економічно самостійні господарські ланки з правом юридичної особи, що займаються виробництвом сільськогосподарської продукції з метою її реалізації та діють на засадах підприємництва, передбачених Господарським кодексом України [10]. Основними бар'єрами їхнього розвитку є: низька ефективність виробництва; недосконалість механізмів інвестиційного забезпечення; деформація цінових пропорцій; нерациональне використання та відсутність ринку землі сільськогосподарського призначення; забезпеченість основними засобами; дисонантність інфраструктури та механізмів регулювання кон'юнктури аграрного ринку; деформація структурності виробництва; загострення соціальних проблем у сільській місцевості.

За підсумками фінансової діяльності великих та середніх підприємств України у 2013 році 24% від усієї кількості підприємств сільського господарства стали збитковими. У порівнянні з 2012 роком цей показник збільшився на 5,1 пункту. У грошовому еквіваленті suma збитку, одержаного підприємствами у 2013 році, збільшилась майже на 3 млрд. грн., або на 73,3%, і становила 7 млрд. грн. Загальний фінансовий результат великих та середніх сільськогосподарських підприємств до оподаткування у 2013 році становив 11,6 млрд. грн., що на 39,1% менше, ніж у 2012 році [1].

Детермінантами наявних тенденцій є: загальна економічна ситуація в країні, великий врожай в Україні та світі, що спричинив надлишок пропозиції основних сільськогосподарських культур, у результаті зменшилися закупівельні ціни, від яких і залежить кінцевий фінансовий результат господарсько-економічної діяльності.

Станом на кінець 2012 року в Україні існувало 40 676 фермерських господарств, 4301,8 тис. особистих селянських господарств, 55 866 сільськогосподарських підприємств (див. табл.); порівняно з 2005 роком їхня кількість скоротилася на 4,2, 12,5 та 3,5% відповідно.

Малі сільськогосподарські підприємства роблять суттєвий внесок у валове виробництво продукції. Так, із загальної вартості валової продукції сільського господарства, яка за підсумками 2012 року становила 223 254,8 млн. грн., сукупний внесок господарств населення та фермерських господарств становив 124 283,6 млн. грн., або 55,7%, внесок сільськогосподарських підприємств – 98971,2 млн. грн., або 44,3% [9].

Недостатнє використання технічних засобів і переважання ручної праці у господарствах населення обумовлюють невисоку продуктивність праці, яка є нижчою у 3,5 раза порівняно

із сільгоспідприємствами та у 3,4 раза – порівняно з фермерськими господарствами.

Дрібнотоварне виробництво виконує значну соціально-економічну функцію – забезпечує зайнятість сільського населення. Внаслідок активного розвитку агрехолдингових структур, які орієнтовані на виробництво нетрудомістких сільськогосподарських культур, відбувається скорочення чисельності зайнятих у сільськогосподарських підприємствах (у 2010–2012 роках середня кількість працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві у сільськогосподарських підприємствах, скоротилася на 31 632 особи – з 590 198 до 558 566 осіб) та міграція селян із сфери колективного господарства в господарства населення, які з підсобного господарства перетворюються на основну сферу зайнятості сільського населення [6].

За результатами проведених досліджень Інституту сільського розвитку близько 64% сільськогосподарських підприємств України мають потребу в довготерміновому кредитуванні (терміном від 5 до 20 років), 16% – необхідні середньострокові кредити (від 1 до 5 років) [1]. В Україні 0,5% сільськогосподарських підприємств одержують прибуток понад \$1 млн., ще майже 10% – понад \$100 тис. [7, с. 99]. Наведені дані свідчать про те, що пільговими кредитами необхідно забезпечувати суб'єктів, які першочергово потребують державної підтримки, а витрачання бюджетних коштів на здешевлення кредитних ресурсів для сільськогосподарських підприємств, кредитоспроможність яких дає можливість одержувати кредити на загальних підставах, є недоцільним.

Комплексне дослідження векторів розвитку сільськогосподарських підприємств країни свідчить про необхідність удосконалення механізму державної підтримки даної сфери виробничо-економічної діяльності. Отже, необхідно проаналізувати детермінанти і виявити проблеми, що чинять негативний вплив, та визначити на їх основі ефективні важелі активізації господарсько-економічної діяльності.

На думку З. Варналя, державна підтримка являє собою, з одного боку, державне регулювання підприємницького сектору економіки, що передбачає свідоме формування державними структурами правових, економічних та організаційних умов становлення і розвитку підприємництва, а з іншого – створення стимулів використання матеріальних і фінансових ресурсів, які залучаються у сферу підприємництва на пільгових засадах або безоплатно [1, 2].

П. Саблук зазначає, що основними напрямами та пріоритетами державної підтримки повинні бути такі: виробництво продукції рослинництва і тваринництва; відтворення ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств; інноваційний розвиток галузі; розвиток територій та аграрного ринку [3].

Проте актуальною залишається проблематика формування векторів диверсифікації інструментів і важелів ре-

Кількість сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств та особистих селянських господарств у сільському господарстві України, тис. од.

	2005	2009	2010	2011	2012	2012, у% до 2005
Сільськогосподарські підприємства	57877	57152	56493	56133	55866	96,5
Фермерські господарства	42445	41906	41524	40965	40676	95,8
Особисті селянські господарства, тис. од.	4915,3	4612,1	4540,4	4359,0	4301,8	87,5

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

алізації державної підтримки сільськогосподарського підприємства.

Міжнародний досвід свідчить, що саме держава відіграє провідну роль у підтримці сільськогосподарських підприємств та створенні умов їх ефективного функціонування. В умовах розвиненого ринку, де економічні протиріччя згаджені, існують об'єктивні фактори державного втручання у розвиток сільського господарства, а саме: природно-кліматичні чинники, які зумовлюють необхідність створення системи страхування, регульованої державою; вплив нестабільних цін, їх коливання залежно від кон'юнктури ринку, що пояснює нестабільність доходів сільськогосподарської виробничо-економічної системи.

Визначаючи роль і функції держави в підтримці аграрного підприємництва, зокрема приватного, доцільно виділити три групи форм, методів і важелів, спрямованих на досягнення поставленої мети, а саме:

1. Економічні форми, методи і важелі безпосереднього (прямого) впливу держави на роботу підприємницьких структур.

2. Адміністративно-правові важелі і методи впливу держави на сприяння розвитку приватного підприємництва.

3. Непрямі (опосередковані) економічні і організаційні методи сприяння розвитку приватного підприємництва [4, с. 89].

Розвиток сільськогосподарських підприємств в Україні в контексті продовження курсу реформ в аграрній сфері економіки повинен стати домінантною доктриною соціально-економічних трансформацій. Для цього необхідно розробити та реалізувати механізм на макро-, мезо- та макрорівнях із відповідними виконавчими органами, законодавчою базою та ресурсно-сировинним забезпеченням. Негативними дієрмінантами здійснення господарсько-економічної діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств є: фінансові труднощі, циклічні коливання, інфляція, диспаритет цін на продукцію, податковий тиск, конкуренція великих підприємств. Базисною проблемою є труднощі з фінансуванням, а саме відсутність достатнього капіталу у більшості населення, складність, невигідність, а подекуди й неможливість одержати кредитні ресурси.

Враховуючи розглянуті дієрмінанти, можна запропонувати такі заходи держави:

- створення передумов для залучення інвестицій;
- формування державних фондів;
- створення спеціалізованих фінансових інвестицій;
- надання податкових пільг (знижок);
- застосування прискореної амортизації;
- запровадження механізмів страхування приватного підприємництва тощо [6, с. 50].

На основі експертного методу «Дельфі» проведено дослідження думок представників апарату управління сільськогосподарських підприємств Чернігівської області (ТОВ «Агробіоз», ТОВ «АгроВінтер», ТОВ «Агроленд», ТОВ «АгроСфера», СТОВ «Андріївське», СТОВ «Десна», ТОВ «Еко Енерджі Україна», ТОВ «Нива», ТОВ «Екар»), що в результаті дозволило визначити такі базисні фактори, які сприяють їх розвиток: державна підтримка (30% відповідей респондентів), фінансово-кредитне і матеріально-технічне забезпечення (15,9%), ситуація на ринку (12%), висококваліфікований управлінський персонал (10%), нормативно-правове регулювання

(5%), інноваційно-інвестиційне забезпечення (3,6%), стратегія розвитку (2,7%), інформаційне забезпечення (2,3%), ставлення населення до діяльності підприємства (1,8%).

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновки, що державна підтримка є водночас стимулюючим дієрмінантом та домінантною компонентою системи державного регулювання розвитку сільськогосподарської виробничо-економічної системи.

При виділенні грошових ресурсів відповідно до розроблених програм та напрямів на підтримку сільськогосподарських підприємств основним завданням держави є безперервний контроль за їх цільовим використанням. Державні асигнування покликані забезпечувати сталі умови функціонування виробничо-економічної системи, допомогти у вирішенні комплексу існуючих проблем та сприяти нарощуванню обсягів виробництва.

Основною компонентою підтримки сільськогосподарських підприємств в Україні є податкові преференції, зокрема пільги зі сплати ПДВ. На сьогодні у рамках державної підтримки функціонує спеціальний режим оподаткування для сільськогосподарських підприємств, яким передбачається, що суми ПДВ, отримані від покупців у вартісному виразі за поставлені сільськогосподарські товари (послуги), не сплачуються до бюджету, а перераховуються на власні спеціальні рахунки і залишаються в їх розпорядженні.

Проте існує диспропорція між зростанням податкових дотацій, що надаються сільськогосподарським підприємствам зі сплати ПДВ, та зростанням обсягу виробництва сільськогосподарської продукції. Починаючи з 2007 року такі пільги зростають щорічно в середньому на 40%, у той час як зростання обсягів виробництва продукції з 2007 року не перевищує 20% (крім урожайних 2008 і 2010 років). Отже, цей механізм використовується не ефективно, а швидше для того, щоб прикріпити первинних виробників до своїх традиційних зон постачання та забезпечити безперебійне постачання сировини [1].

Доцільно запропонувати такі специфічні дієрмінанти, що створюють сприятливі умови для розвитку сільськогосподарських підприємств: наявність ресурсів; відповідна інфраструктура; доступні пільгові кредити; сприяння залученню інвестицій; доступність субсидій, дотацій та компенсацій; можливість лізингу обладнання та ін.

Діяльність сільськогосподарських підприємств здійснюється в умовах ентропії зовнішнього середовища, що не дає змоги забезпечити розширене відтворення та вирішити прогалини соціального характеру, дана проблематика обумовлена відсутністю ефективного механізму державної підтримки

Державну підтримку діяльності сільськогосподарських підприємств необхідно удосконалювати на локальному рівні через призму розвитку регіональних програм. На думку Н.В. Зінченко, лише розвиток регіональних цільових програм стимулює ефективність виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення рівня доходів працівників, які задіяні у сільському господарстві, захист вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника від недобросовісної конкуренції, покращання продовольчого забезпечення як регіону, так і країни загалом [6].

З метою стабілізації ситуації на ринку сільськогосподарської продукції та виведення його на вищий та конкуренто-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

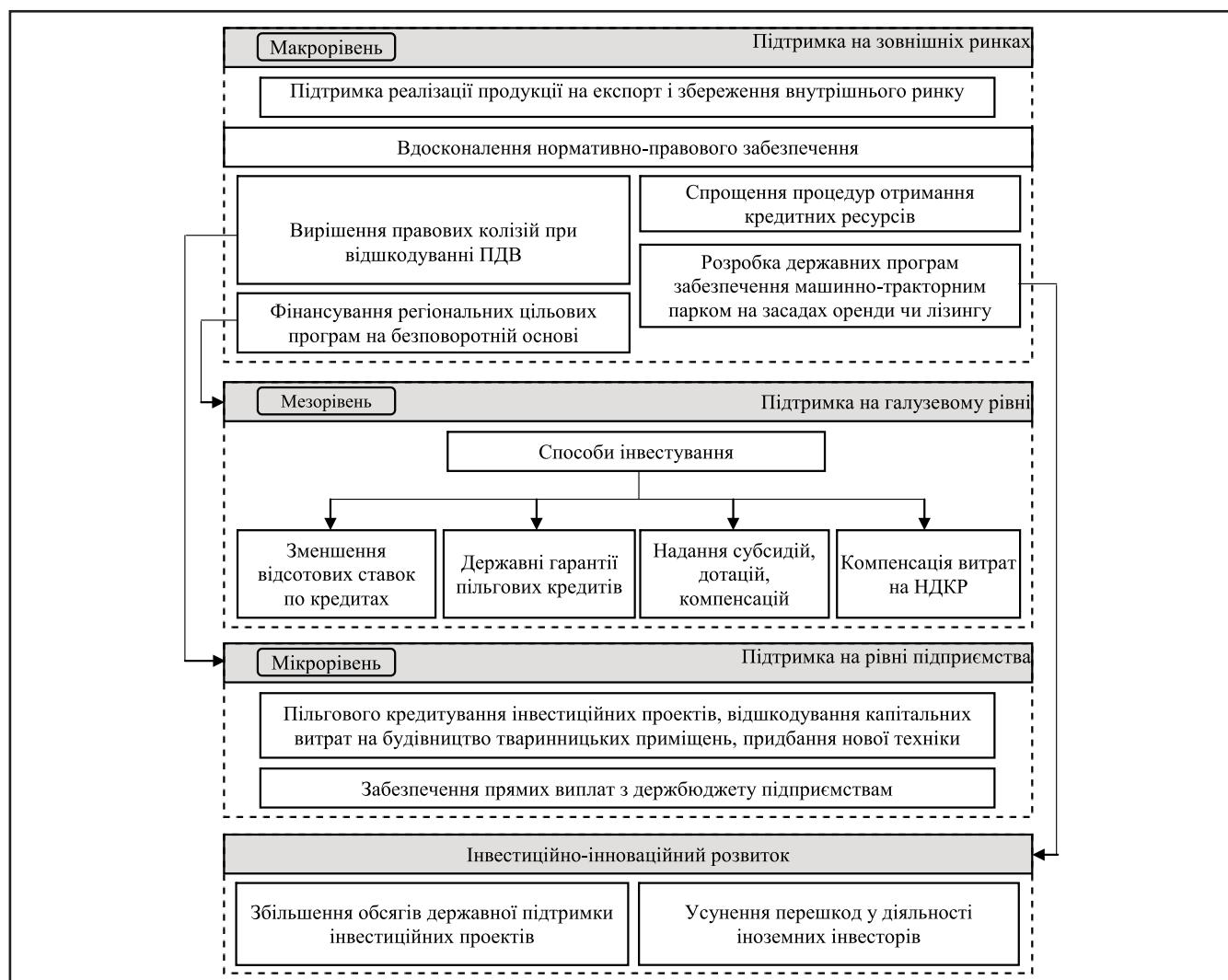
спроможний рівень як на внутрішній, так і зовнішній арені варто провести коригування впливу чинників на цей ринок та покращити умови функціонування його суб'єктів. Першочерговими заходами мають стати модернізація існуючих форм, методів та способів державної політики, концентрація на формуванні нових векторів і механізмів її реалізації, за умови, що аграрна політика держави повинна відповідати коротко- та довгостроковим потребам ринку. Використання бюджетних ресурсів має спрямовуватися на підтримку сільськогосподарських підприємств і бути контролюваним. Однак щоб трансформувати ринкове середовище до сприятливої ситуації, необхідно імплементувати раціональні заходи, які посилять їхні конкурентні позиції на міжнародному ринку.

Безперечно, що процес формування політики підтримки сільськогосподарських підприємств в Україні і на сьогодні супроводжується великою сукупністю винятково складних процесів макро-, мезо- і мікрорівнів. Проте незаперечено є та обставина, що вироблені за останні роки чинники впливу на аграрний сектор є об'єктивними і такими, що в цілому відповідають практиці державного регулювання сільського господарства у передових країнах світу. До них відносимо такі чинники: макроекономічні; інституційні; структурні; бюджетні; податкові; фінансово-кредитні; ціноутворюючі; зо-

внішньоекономічні; екологічні; соціальні. Проте представлені чинники не завжди використовуються вдало та ефективно для вітчизняного аграрного комплексу. На це впливають недієві та недосконалі нормативно-правові акти і розпорядження, які забезпечують преференції переважно для великих сільськогосподарських структур [8].

Враховуючи потужний науково-методичний базис державного регулювання та підтримки аграрної сфери в Україні, можна запропонувати механізм державної підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств, представлений багаторівневою структурою, яка дає можливість координації заходів та їх синергії залежно від атTRACTора (напряму) і термінів реалізації (див. рис.).

Отже, метою державної підтримки сільськогосподарських підприємств повинен стати комплексно-системний підхід, що полягатиме не у стимулюванні конкретних видів продукції чи використанні певних видів ресурсів для виробництва, а в забезпечені загальної економічної стійкості сільгосп-виробників в умовах ентропії зовнішнього середовища. Тому запропонований механізм державної підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств передбачає на кожному рівні певні заходи підтримки в контексті вдосконалення за-конодавчого забезпечення, сприяння залучення інвестицій,

Механізм державної підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВІДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

надання податкових пільг, дотацій, субсидій, що сприятиме покращенню кількісно–якісних індикаторів роботи виробнико–економічної системи.

Висновки

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що формування та реалізація державних цільових програм підтримки сільськогосподарських підприємств повинні мати комплексно–системний, а не фрагментарний характер та бути дієвими на макро-, мезо- та макрорівні. Основними пріоритетними векторами державної політики можна виділити: побудову якісно нового ринкового середовища та ефективного соціально–економічного розвитку інтеграційних формувань; системно–комплексну синергію державної та регіональної політики з метою реалізації механізму державної підтримки; трансформацію та удосконалення базисних пріоритетів розвитку системи земельних відносин тощо.

У зв'язку з цим актуальними є питання визначення обсягів видатків державного бюджету України на підтримку розвитку сільськогосподарських підприємств, де необхідно враховувати його специфічність через приємність та соціально–економічної значущості для всього суспільства, високу ризиковість і залежність від циклічності природно–кліматичних умов. Проблематика оцінювання механізму державної підтримки сільськогосподарських підприємств повинна стати предметом подальших досліджень в контексті підвищення ефективності та результативності витрачання бюджетних коштів.

Список використаних джерел

1. Агропромисловий комплекс України. – [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://test.minagro.gov.ua/reforms/Selo/Reform/reform25>.
2. Варналій З.С. Державна політика приватного підприємництва: монографія / З.С. Варналій. – К.: НІС, 2006. – 130 с.
3. Дем'яненко М.Я. Кредитна політика держави щодо аграрного сектора економіки в ринкових умовах / М.Я. Дем'яненко // Економіка України. – 2002. – №4.
4. Злотникова Є. М. Удосконалення державної підтримки сільськогосподарських підприємств як чинник їх фінансового оздоровлення / Є. М. Злотникова // Агросвіт. – №22. – 2011. – С. 63–69.
5. Зінченко Н.В. Основні напрями державної підтримки розвитку сільськогосподарського виробництва / Н.В. Зінченко // Електрон. ресурс: Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua/13116/1/11zvn.pdf>.
6. Прокопа І.В. Інтеграція товарних селянських господарств у ринкову систему функціонування аграрного сектору: загальні засади та першочергові кроки / І.В. Прокопа // Економіка АПК. – 2013. – №10. – С. 16–23
7. Саблук П.Т. Основні напрями удосконалення державної аграрної політики в Україні / П.Т. Саблук, Ю.Я. Лузан // Економіка АПК. – №5. – 2011. – С. 3–17.
8. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон, В. Нордхаус; [пер. з англ. под ред. Н.В. Шульпиной]. – М.: Вильямс, 2001. – 688 с.
9. Сільське господарство України за 2012 рік. Статистичний збірник [Електрон. ресурс] Держкомстат – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
10. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / [за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель–Веселля]. – [2-е вид., переробл. і допов.] – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 218 с.

Н.М. КРИВОКУЛЬСЬКА,

к.е.н., доцент, Тернопільський національний економічний університет

Удосконалення організації роботи медичних установ як функції адміністративного менеджменту

У статті обґрунтовано об'єктивну необхідність удосконалення організації роботи медичних установ як функції адміністративного менеджменту. Визначено напрями удосконалення організації роботи медичних установ і їх персоналу та представлено змістове наповнення кожного з цих напрямів.

Ключові слова: медичні установи, охорона здоров'я, адміністративний менеджмент, організація роботи медичних установ, медичний персонал.

Н.М. КРИВОКУЛЬСКАЯ,

к.э.н., доцент, Тернопольский национальный экономический университет

Совершенствование организации работы медицинских учреждений как функции административного менеджмента

В статье обоснована объективная необходимость совершенствования организации работы медицинских учреждений как функции административного менеджмента. Определены направления совершенствования организации работы медицинских учреждений и их персонала, а также представлено содержательное наполнение каждого из этих направлений.

Ключевые слова: медицинские учреждения, здравоохранение, административный менеджмент, организация работы медицинских учреждений, медицинский персонал.

N. KRYVOKULSKA,

associate professor, Ternopil National Economic University

Improvement of the work of medical institutions as administrative management

In the article the objective necessity of improving the organization of health care facilities as a function of administrative management. The ways of improving the organization of medical institutions and their staff and meaningful presents each of these areas.

Keywords: health facilities, health, administrative management, organization of medical institutions and medical staff.